

RESUMS / ABSTRACTS

Pensar amb el diàleg

Carles GARRIGA és Professor Titular del departament de Filologia Grega a la Universitat de Barcelona.

RESUM

L'afirmació de Plató que el pensament és un diàleg interior no es pot interpretar literalment, encara que encaixi bé amb les formes ideològiques de la nostra modernitat. El plantejament platònic, en canvi, es correspon amb el seu propi sistema d'escriptura, en el qual el diàleg es considera un fenomen secundari respecte de la narració, que ha de ser regida per la *diánoia*: és a dir, precisament el pensament o la intenció de l'autor. En aquest sentit, és notable el contrast amb la manera amb què els rapsodes de l'estil d'Ió interpreten la *diánoia* d'Homer: per a ells, coincideix exactament amb les paraules homèriques tal com són recitades, sense que siguin capaços de distingir entre la literalitat del text i la intenció del seu autor.

ABSTRACT

Plato's statement that thought is an inner dialogue cannot be interpreted literally, even if it matches the ideological forms of our modernity. Plato's view corresponds rather to his own writing system, in which the dialogue is considered a secondary phenomenon with respect to the narrative. Narrative must be governed by *diánoia*, i.e. precisely by the author's thought or intention. Thus, there is a notable contrast between this view and the interpretation of Homer's *diánoia* by rhapsodes such as Ion. To these, Homer's *diánoia* matches exactly the Homeric words as they are recited, and no distinction can be made between the literality of the text and the intention of its author.

El diàleg narrat i la metamorfosi

Montserrat REIG s'ha doctorat amb la tesi *Mites de Mort a la Grècia antiga* a la Universitat de Barcelona. Actualment està treballant en qüestions sobre la memòria i la mimesi en època arcaica i clàssica, amb especial atenció a l'èpica i el teatre. El seu interès per la teoria de la literatura antiga també l'ha portada en diverses ocasions a investigar la tradició clàssica en la cultura occidental.

RESUM

En aquest article partim de dos passatges extrems respectivament de la *Poètica* d'Aristòtil i de la *República* de Plató on aquests autors teoritzen sobre la

transformació que implica el pas de la narració al diàleg, de la presència d'una sola veu narrativa a la multiplicitat de veus. La comparació dels dos textos ens duu a explorar l'ús que Plató i Aristòtil fan de *homoîos* i *amoibaîa* a l'hora de parlar de l'expressió dialogada. D'aquesta manera arribem a la conclusió que el diàleg persegueix un intercanvi violent que imposi l'homogeneïtzació de l'altre, la seva conversió en un *homoîos*.

ABSTRACT

This article starts from two passages from respectively the *Poetics* of Aristotle and the *Republic* of Plato, in which the authors theorize on the transformation implied by the passage from narrative to dialogue, from one single narrative voice to a multiplicity of voices. Comparison between the two texts leads us to explore the usage made by Plato and Aristotle of *homoîos* and *amoibaîa* when referring to the dialogic expression. Thus we reach the conclusion that dialogue seeks a violent exchange imposing homogenization on the other, the other's conversion into a *homoîos*.

Els diàlegs socràtics de Plató com a escenificació d'una synousia i el seu valor filosòfic

Antoni BOSCH VECIANA (Terrasa 1951) és doctor en Filosofia per la Universitat de Barcelona amb una tesi sobre Plató. Actualment és professor de Filosofia Antiga de la Facultat de Filosofia de la Universitat Ramon Llull i catedràtic de Filosofia de l'IES Joan Oliver de Sabadell. President de la secció de Filosofia Antiga de la Societat Catalana de Filosofia de l'Institut d'Estudis Catalans, membre de la «International Plato Society» i del «Centre d'études sur la pensée antique «Kairos kai Logos»». Ha co-editat una «Breu història de la filosofia» (Barcelona: Columna 1987 i 1952). També ha col·laborat en diverses obres de filosofia antiga i és autor de diversos articles sobre Plató i el platonisme.

RESUM

En el present estudi s'aborden alguns dels anomenats «diàlegs socràtics» de Plató des de la consideració que tots ells –l'*Apologia*, el *Protàgoras*, el *Laches*, el *Càrmides*, el *Menó* i, sobretot, el *Lisis*– escenifiquen allò que per a Plató millor i més excel·lentment representa la concepció nova del quefer filosòfic socràtic: la *synousia*. La *synousia* esdevé en el *diàleg socràtic* allò que vertebrava el contingut filosòfic de la narració que Plató ens ofereix a través de la seva escriptura dialogal. La policromia d'aquesta escenificació *synousial* dota el contingut filosòfic del text platònic d'una densitat excepcional.

ABSTRACT

The present essay focuses on several of the so-called «Socratic dialogues» of Plato (*Apology*, *Protagoras*, *Laches*, *Carmides*, *Meno*, and, above all, *Lysis*) as a staging of *synousia*, the best representation of Plato's new conception of

the Socratic philosophic demeanor. Within the Socratic dialogue, *synousia* becomes what vertebrates the philosophic contents of the narrative offered by Plato through his dialogic writing. The polychrome nature of such *synousial* staging gives the philosophic contents of Plato's text an exceptional density.

El diàleg com a espai eròtic

Jesús CARRUESCO és doctor en Filologia Grega per la Universitat de Barcelona. Actualment desenvolupa la seva tasca docent i investigadora a la Universitat Rovira i Virgili i treballa a l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica. Entre els seus temes d'interès es troba la morfologia del cor i el culte d'Afrodita en la polis grega.

RESUM

En aquest article s'exploren les relacions entre el diàleg platònic i l'estructura i funcionament del cor en la polis arcaica i clàssica. És a través d'aquesta homologia fonamental que el diàleg esdevé un espai eròtic, apropiant-se les forces d'atracció, seducció i reproducció que actuen en la *performance* coral, indissolublement lligada a l'oralitat, i traslladant-les a una forma escrita capaç de preservar-ne l'eficàcia i posar-la al servei del nou projecte filosòfic.

ABSTRACT

This article explores the relationship between the Platonic dialogue and the structure and functioning of the chorus in the archaic and classical polis. It is through this fundamental homology that the dialogue becomes an erotic space which appropriates the power of attraction, seduction, and reproduction that acts in the choral performance, indissolubly bound to orality, and translates them into a written form capable of preserving its efficiency and making it subservient to his new philosophical project.

Vencer en el diálogo. Justicia y retórica en Esquilo y Platón

Maite CLAVO es profesora de Filología griega en la Universidad de Barcelona. En los últimos años ha centrado su interés en los géneros dramáticos griegos, su transmisión y tradición.

RESUM

El uso retórico del diálogo breve, método característico del Sócrates platónico, tiene un precedente en ciertos pasajes de Esquilo que presentan la interrogación braquilógica como estrategia persuasiva, eficaz donde fracasa el discurso convencional. Este *tropos* se utiliza para conducir el *logos* y con intención erística, en forma de *epídeixis*, *elenchos* o *agon* judicial, en *Suplican-*

tes, Agamenón y Euménides. Por otra parte, la argumentación del L. II de la *República* sobre el origen de la justicia y el estado desarrolla las tesis del mito fundacional de la *polis* en *Euménides*, deuda que Platón enfatiza mediante puntuales citas de Esquilo –significativamente, el único autor trágico mencionado en el libro.

ABSTRACT

The rhetorical use of the short dialogue, a characteristic method of the Platonic Socrates, has a precedent in some passages of Aeschylus that present the brachylogic questioning as a persuasive strategy, which is effective where the conventional discourse fails. Such *tropos* is used to lead the *logos* with eristic intention, under the form of *epideixis*, *elenchos*, or judicial *agon*, in *Suppliants*, *Agamemnon*, and *Eumenides*. On the other hand, the argumentation of *Republic* II on the origin of justice and the state develops the theses of the foundational myth of the *polis* in *Eumenides*, a debt emphasized by several citations of Aeschylus—significantly the only tragic author that is mentioned in this book.

La vena comica: extrema ratio o principium sapientiae?

Anna BELTRAMETTI è professore associato presso la Facoltà di Lettere e Filosofia dell'Università di Pavia dove insegna Drammaturgia Greca e Storia del Teatro greco e latino. Da alcuni anni ha istituito un laboratorio di drammaturgia antica al quale collaborano i dottori Patrizia Pinotti e Massimo Stella.

RESUM

Gli strappi comici nella drammaturgia tragica di Euripide e nel dialogo platonico non possono apparire soltanto espedienti retorici. Molto spesso essi sono veri e propri segnali metalinguistici e corrispondono alla volontà di spostare l'attenzione dai contenuti dei dialoghi ai codici del dialogo tragico e filosofico che si rivelano, in quei punti e per diverse ragioni, inadeguati. L'analisi si sofferma in particolare sopra *Ione*, *Oreste* e *Baccanti* di Euripide, su *Eutidemo*, *Simposio* e *Repubblica* di Platone.

ABSTRACT

The comic aspects of Euripides' tragic dramaturgy and of the Platonic dialogue cannot be seen as just rhetoric expedients. Quite often they are rather true metalinguistic indications corresponding to the author's will to deviate attention from contents of the dialogue to the codes of the tragic and philosophical dialogue that appear inadequate at those moments and for various reasons. The analysis focuses particularly on Euripides' *Ion*, *Orestes* and *Bacchae*, and on Plato's *Euthydemus*, *Symposion*, and *Republic*.

Diàlegs amb Silè

Montserrat NOGUERAS HERNÁNDEZ és professora d'ensenyament secundari i també fa classes, de manera temporal, al Departament de Filologia Grega de la UB. S'ha dedicat sobretot a l'estudi dels tràgics grecs i actualment està en-llentint una tesi doctoral sobre el drama satíric.

RESUM

L'objecte d'aquest article és fer algunes observacions sobre un aspecte del drama satíric que no ha estat gaire tingut en compte en els estudis sobre aquest gènere: l'aspecte dialògic, la trobada de *logoi* entre els personatges de la tradició mitològica i els sàtirs. En concret, s'hi tracta de la figura de Silè, des d'un enfocament al marge de la discussió habitual sobre el seu status com a personatge. Mitjançant un seguit d'exemples presos d'*El ciclop* d'Eurípides, es mostra l'avantatge de comptar amb una figura individual en el grup satíric: Silè traça en l'espai dramàtic una sèrie d'interessants simetries, emmirallant els diversos personatges de l'obra; però l'especularitat no es dona només en una direcció, perquè la construcció mateixa d'aquests personatges es troba afectada per la presència de Silè i la seva intervenció en el diàleg.

ABSTRACT

The object of this article is to make some observations on one aspect of Satyric drama that has never been given much attention in the studies on this genre: its dialogic aspect, the encounter of *logoi* between characters from mythic tradition and satyrs. It deals particularly with the figure of Silenos, quite independently from the current discussions on his status as character. Several examples taken from Euripides' *Cyclops* show the effectiveness of an individual figure within the group of satyrs. Silenos draws some interesting symmetries in the dramatic space that mirror the various characters in the play; but specularity goes in more than one direction, since the construction itself of such characters is affected by the presence of Silenos and his participation in the dialogue.

El diàleg teatral o el fracàs del monòleg

Joan CASAS és professor de l'Institut del Teatre de Barcelona, traductor, crític teatral, director de publicacions com (*Pausa*), poeta, autor teatral i de narrativa. Particularment pertinent al tema d'aquesta contribució és la seva versió teatral del *Banquet* de Plató, estrenada el 1989.

RESUM

Tot discutint una provocadora definició de «diàleg» de Jaume Melendres, aquest article repensa la posada en escena del *Banquet* platònic que va estrenar l'autor el 1989, reflexionant sobre el paper del marc narratiu en l'esta-

bliment del diàleg, la distància entre el relat i el diàleg relatat per Apol·lodor, de manera que al final el diàleg pròpiament teatral resultaria ser l'enfrontament entre els faleresos a qui Apol·lodor relata el diàleg (que consideren Apol·lodor un ximple), i la ironia d'Apol·lodor que «sap» que els ximpls són els seus interlocutors.

ABSTRACT

In a discussion of a provocative definition of «dialogue» by Jaume Melendres, this article rethinks the staging of Plato's *Symposion* premiered by the author in 1989. He reflects on the role played by the narrative frame in the setting of the dialogue, the distance between the narrative and the dialogue narrated by Apollodorus; thus, at the end the properly theatrical dialogue turns out to be the clash between the men from Phaleron to whom Apollodorus narrates the dialogue (who consider Apollodorus a fool) and the ironic Apollodorus, who «knows» that the fools are his interlocutors.